

akt modern is.
aalf Artikelen

akt zijn om de
then, Gerefor-
werken, maar
le heele chris-
wel zoodanig
oofsovertuigin-
vorden.

op der eeuwen
le oorspronke-
Baden Powell
een wijziging,
vinden zal.
ristelk karak-
P.V.-wet op
is.

is de P.V.-wet,
en zelfs com-
organisatie te

ijke belijdenis
ch middel is,
nge menschen

ur. Reisveroen.
i eene geval
n vereniging
r jeugd belast,
alsof de P.V.
school of kale-
ding tegenover
verdeling be-

heer K. zwijgt
iereformeerden
van een nou-
dat de Room-
elden, dat een
n de P.V. wil
gearzelde heeft
organisatie liet

D. KRAAN.

UW

telijke theologie.

rof. Dr C. J. H.
elemente in die
die Wagtoring".
in sommige van
toch neem ik
uitgesproken
gespreken, doch
m. Het terrein
or ons nog pas
aagt onverslapt

ari Barth in
ons gesê: „Barth
dik-theologies nie,
ke teologie is, dat
nderhulle — eers
ristelk-teo-
an is, dat hulle
it die wysgerige
houding tus-
troot eis vir die

son teologie en
k waarvoor ons
kappe. In die loop
selend bstry en
„ancilla theolo-
n weer was die
if van die wys-
verhouding tus-
unt albei het uit
gie in die vorm
en later het die
ng van die teo-
Maar omdat die
id het nie as die
ar weer geindis-
wysgeer het ge-
terwyl sy wys-
r in werklikheid
eweveel „geloof-
(teologie) uit-
e) uit die hoof-
lbei het eweveel

am egter het die
ysbegeerte baie
ristelike teo-
enbaring van
die wysbegeerte
denke.
t daar ongeluk-
toe nie; wel was
edenk het; soos
te stelsel vanuit
ir nie gekom nie.

Die gevolg hiervan was, dat die Chr. teologie inso-
verre dit met die wysbegeerte in aanraking gekom
het — en die aanraking was gedurig en die aan-
rakingspunte was baie — of die wysbegeerte moes
bestry of deur die wysbegeerte beïnvloed moes
word.

Die laaste was ongelukkig veelal die geval.
Hierdie beïnvloeding was nie altyd juis bewus
aan die kant van die teologie nie, maar twee faktore
het dit bewerk: 1) in die ou Chr. Kerk was die teoloë
volwasse heidene wat tot die Christendom bekeer is,
en dit spreek vanself dat hulle heidense opvoeding
moes nawerk. 2) in die Middeleeue soos ook van-
dag nog was die wysbegeerte een van die vernaamste
vakke van die voorbereidende studie vir die teologie
— en dit was en is heidense wysbegeerte.

Al is dit dus nie goed te keur nie, dan is dit in
elk geval te verklaar dat daar wysgerige elemente
in die Chr. teologie gevind word.

Ons bedoel hiermee nie dat die Chr. teologie for-
meel gebruik maak van die wysbegeerte nie — dit
moet by seker doen; maar ons bedoel dat daar ma-
teriële elemente van die wysbegeerte in die teo-
logie ingesluit het — en dit is gevaarlik; dit maak die
teologie magteloos teenoor die wysbegeerte en dit help
die Christ. denke om altyd weer so makkelik heidens
te word soos dit veral sedert Schleiermacher die
geval is. Hierdie proses van verheidensing van die
Chr. denke word ook in die hand gewerk deur die
feit dat daar ook nog geen Christelike wetenskap
bestaan nie, sodat die teoloog in sy voorbereidende
studie feitlik heidens leer dink al hy sy hart dan
nog Christelik. Oor die algemeen is dit dan ook seker
'n feit dat daar reeds 'n dualisme (teenstrydigheid)
bestaan tussen hoof en hart by die teoloog wanneer hy
sy teologiese studie begin, omdat sy hoof heidens
en sy hart Christelik is. Ons wil net 'n paar punte
aanstip waaruit die inwerking van die wysbegeerte
op die teologie sal blyk. En dan begin ons by die
begin wat tevens ook die end is n.l.

Die Godsbegrip.

Die vrae na God is die laaste motief by die wys-
begeerte, alleen maar, die wysbegeerte kan op die
vraag wie en wat God is geen antwoord gee sonder
lig van die teologie nie. En tog het die wysbegeerte
probeer om uit homself antwoord te gee op hierdie
vraag en die antwoord is tweemaal, n.l. 1) God is ab-
solute Syn wat staan teenoor die wêreld as skyn,
2) God is die kern van die wêreld wat deur 'n proses
van ontwikkeling Homself assodanig bewus word. Nou
is dit opmerklik dat albei hierdie Godsbegrippe ook
in die Chr. teologie aangetref word: die eerste is
afkomstig van Plato en het via Augustinus en Thomas
Aquino in die teologie gekom, terwyl die tweede jonger
is en veral onder invloed van Evoluë-leer ingang
gevind het. Dat die tweede opvatting omtrent God on-
bybels is sal elkeen dadelik voel, want dit vereën-
swig God met die wêreld, terwyl die Bybel tog
dadelik leer dat God wesens verskillend is
van die wêreld. Maar die eerste Godsbegrip is moeilik-
ker. Daar is 'n teks in die Bybel n.l. Ex. 3:6: Ik zal
zijn, die Ik zijn zal, wat blykbaar hierdie opvatting
bevestig en tog meen ons dat hierdie teks net God se
eienskap van onveranderlikheid bekend
maak; dit is 'n kenmerk van God se wese, maar
dit is nie sy wese nie. Eintlik het die Bybel net één
wesensnaam van God n.l. God is gees (Joh.
4:24), en dan seer seker goddelike gees en nie
menslike nie.

God is wel die absolute synggrond van die wêreld,
maar dis heel iets anders as om te sê dat God ab-
solute Syn is.

Alles „syn” tog en 'n relatiewe syn is iets on-
denkbaar.

Die Mens.

Die tweede punt is die mens-opvatting. By die
ou heidense denke is die mens goddelik en dier-
lik, n.l. sy gees is goddelik en sy sgn. liggaamlike
lewe is dierlik — dit sluit in sowel sy sielike as
stofflike lewe. Hierdie heidense mensbeskouing het
diep deurgedring in die Chr. denke, veral onder invloed
van die Evoluë, maar selfs by ou Chr. teoloë vind
ons spore daarvan.

Dis seker nie nodig om te sê dat dit deur en deur
onbybels is nie. Die Bybel ken die mens net as mens
na sy siel en liggaam — die driedeling van die mens
in gees, siel en liggaam is ook heidens en nie Bybels
nie. Iets van hierdie heidense splitsing van die mens
in goddelik en dierlik kry ons ook by Thomas Aquino
se deugdeleer waar hy spreek van bonatuur-
like deugde (geloof, hoop en liefde) en natuur-
like deugde (wysheid, moed ens.).

Die Sonde.

Uit die heidense mensopvatting volg sy sondebegrip
n.l. die gees sit vas in die stof, en die woord stof
omvat sowel die siellike as liggaamlike lewe van die
mens — dis sy gees (verstand) wat in die tronk van
sy wil en gevoel gevang is — die laaste twee (wil
en gevoel) soos dit openbaar word in hegeerte en
drifte is die sonde, omdat dit die laere, die dier-
like is, terwyl die gees goddelik is.

Onder invloed van die Evoluë het hierdie heidense
sondebegrip die Chr. denke totaal oorweldig, maar
spore daarvan vind ons dwarsoor die eeue heen by
die Chr. teologie. Onnodig seker om te sê dat hierdie
sondebegrip absoluut onbybels is. Volgens die Bybel
is die mens se verstand net so bedorwe geword
as sy wil en gevoel, en die beste bewys daarvan is
die heidense denkstelsel! En die mens se wil en
gevoel met hulle werkinge is assodanig net so min
dierlik as sy verstand dierlik is — hulle is eg mens-
lik, maar deur die sonde net bedorwe geword soos
ook die verstand. As die mens bv. honger en dors
het dan het hy menslik honger en dors en nie
dierlik nie.

Op die gebied van die sondeleer het die heidense
denke die diepste sy wortels gesket in die Chr. denke.

Die Verlossingsleer.

Uit die sondebegrip volg die verlossingsleer. By die
heidense wysbegeerte is dit: selfverlossing, wat

betekend dat die god, gees van die mens homself moet
uitwikkel en loswikkil uit die siel en liggaam tronk.
Vandaar die „strewende” gedagte by die heidense wys-
begeerte en hierdie strewende na verlossing is vir die
heidens godsdienste — hy is 'n soeker na God.

Hierdie heidense verlossingsleer beskou dan ook die
lyde as die heilsmiddel by uitstek, dis 'n louterings-
proses totdat die gees die „hemele deur” vlieg na
God toe!

Hierdie heidense gedagte het sy spore diep nagelaat
in die Chr. teologie — die „strewende” gedagte kry ons
alreus by die Chr. denkers, en dat die lyde veelal
as 'n heilsmiddel beskou word weet ons baie goed;
maar dis veral onder invloed van die Evoluë met
sy ontwikkelingsgedagte dat die selfverlossingsleer
sy beslag gaan lê en ook al grotendeels gelê het, op
die Chr. denke. Dat die godsdienste 'n soeker na God
is, en dat die soeker na die waarheid almeer gods-
diens word dit weet ons ook goed in S. Afrika.

Dis nouliks nodig om te sê dat die Bybel onver-
soenlik staan teenoor hierdie heidense verlossingsleer.
Die Bybel ken net genadeverlossing en vir „strewende”
sê die Bybel „heiligmaking”, en godsdienste is die vrug
van genade.

Die Eindbestemming van die Mens.

Uit die heidense verlossingsleer volg sy beskouing
dat die mens uiteindelik nie op die aarde, maar
in die hemel sal vertoef vir ewig. Dit noem ons
die „Jenseitigheid” (na die andere wêreld-toe) van die
heidense wysbegeerte; as die gees „loskom” uit die
tronk dan gaan hy na die gode toe en word self
vergoddelik en daarmee is dit „uit en gedaan” met die
mens, dan het hy sy eindbestemming bereik.

Eienaardig, dat die Chr. teologie ook hierdie he-
idense gedagte nie kan kwyt raak nie. Dis seker die
ellende en lyde wat die Christen denker ook maar
laat uitsien het na die skeiding van hierdie aarde om
nooit weer terug te kom nie.

En dit tenspyte van die baie duidelike eindgedagte
van die Bybel n.l. dat die aarde die eindbestemming
van die mens is en nie die hemel nie.

Dis sowel onder invloed van hierdie heidense „Jensei-
tigheid” gedachte as ook onder invloed van die Meto-
disme wat die Chr. denke so 'n sieklike hemel-
opvatting gekry het, terwyl die Christendom moes
besef het dat die „hemel”-gedagte as 'n oord vir ge-
saligheids eintlik 'n aanklag teen die mens is — dit
moes daar nie gewees het nie! Die mens moes nooit
(weg) van die aarde gegaan het nie — dis deur die
sonde wat dit alles gekom het.

En daarom kan die eindpunt van saligheid seer
seker nie bereik word voordat die mens nie weer
„terug” is op die aarde en sy „woonplek” geheilig en
gesuiwer is van alle sondesmet; Dan eers sal hy ten-
volle God die eer kan gee en salig wees.

Maar genoeg.

Uit die voorgaande blyk seker genoeg dat die Chr.
teologie as dit sy krag weer sal herwin 1) gesuiwer
moet word van die heidense wysgerige elemente en
2) sy stof uitsluitelik moet put uit die Gods-
openbaring in die Bybel en niet uit die menslike
denke nie.

Tot zoover het lange, maar betekenissvolle artikel.
Ik ben er zeker van, dat velen dit ex. van ons blad
erom bewaren zullen.

K. S.

Zuid-Afrikaanse „rechtspraak” (II).

Thans het vervolg van ons citaat uit „Die Kerkblad”:

Hoër Kritiek.

Die tweede aanklag teen die eiser was dat hy geleer
het: „Dat het kritiese rekonstruksie-standpunt van
de geschiedenis van Israël het rechte is (waardoor
de gang der geschiedenis zoals in de Schrift zelf prima-
facie aan het licht komt, omgekeerd en ontkennd wordt,
eveneens het auteurschap van Mozes)”. In sy ant-
woord het eiser gesê dat die hoër kritiek 'n metode
is wat hy gebruik, maar hy het ontken dat hy al die
resultate aanvaar waartoe die metode sekere ander
kritici gevoer het. Aangaande die Pentateug het hy
tot die gevolgtrekking gekom dat dit in sy bestaande
vorm niet uit die pen van Mozes gekom het nie.
Maar hy het glad nie gesê dat Mozes niks geskryf
het of dat daar geen wette is wat uit die tyd van
Mozes stam nie.

Ek het hierdie klag die laatste behandel omdat dit
tot sekere hoogte afhang van die vrae wat in die
eerste en derde klag geopper word. Die term „hoër
kritiek” was natuurlik nie bekend toe die Belydenis
des Geloofs opgestel is nie, sodat dit daarin nie ge-
noem word nie. Die belydenisskrifte sê nie as 'n
belydenis dat die Pentateug deur Mozes geskryf is
nie. Art. 4 van die belydenisskrifte gewaag weliswaar
van die „vyf boeke van Mozes”, maar daar kan be-
toog word dat hierdie verwysing net so min die oer-
tuiging uitdruk dat die boeke deur Mozes geskryf is
als die naam van „Homer se Iliad en Odyssee” die
oortuiging behels dat daar een digter was van al
die gedigte. As egter die leer van „plenary” inspirasie
aanvaar word, en as die standpunt ingeneem word
dat Christus as mens geen fout met betrekking tot
die outeurskap begaan het nie, dan skyn daaruit te
volg dat Mozes aangeneem moet word as die skrywer
van die Pentateug, want daar is verskillende uit-
latings in die Nuwe Testament waar Christus Mozes
aanhel as die persoon wat iets geskryf het of gesê
het wat in een van die vyf boeke vervat is. Die Sinode
van 1928 het derhalwe die ooreweging van die tweede
klag deur sy besluit oor inspirasie en die Kenosis-
teorie geprejudiseer.

Die Sinode het meer gedoen, want hy het die aan-
beveling van die Leerkommissie aangeneem wat die
Mosaïese oorsprong van die Pentateug bevestig. Die
aanbeveling was:

„Insaake die Hoër Kritiek, of die rekonstruksie van
die geskiedenis van Israel, is n kommissie van oordeel
dat hierdie beskouing o.m. die volgende kardinale
leerstukke van die kerk ondermyn, wysig of ver-
werp, n.l.:

- (a) Die Mosaïese oorsprong van die Pentateug;
- (b) die historisiteit van die Ou Testamentiese ge-
skiedenis;
- (c) die leer van 'n bonatuurlike Godsopenbaring;
- (d) die wonder;
- (e) die onfeilbare inspirasie van Gods Woord;
- (f) die absolute gesag van die Heilige Skrif;
- (g) die waaragtige Godheid van Christus;
- (h) die ganse verlossingsplan soos neergelê en ge-
openbaar in die Heilige Skrif.

„Sy is in stryd met Gods Woord en die Belydenis-
skrifte van ons Kerk, en moet derhalwe verwerp word
as dwaalleer.”

Die Sinode van 1930 het die aanbeveling van die
meerderheidsverslag van die Regskommissie aanvaar,
wat lui:

„Wat punt 2 van die klag betref, is u Kommissie
van oordeel, dat die beklagde in sy kritiese ontleding
van die Pentateug in die dokumente J, E, D, en P
en sy ontkenning dat Mozes die outeur en skrywer
van die Pentateug was, 'n standpunt huldig wat in
stryd is:

„(3) met die duidelike beskouing van die Sinode
van 1928 (Sien Acta Synodi bl. 277 punt IV).”

Aangesien daar geen appél was van die uitspraak
van die Ring na die Sinode nie, moet die verrigtings
van die Sinode van 1928 en dié van 1930 wat die appél
betref, n.l. nietig verklaar word. Maar selfs as ek tot
die gevolgtrekking gekom het dat apélle moontlik was,
sou ek genoodsaak wees om te sê, dat die Sinode van
1930 nie bevoeg was om as onpartydige hof te sit nie,
aangesien die groot meerderheid van sy lede met ope-
oë die saak in die Sinode van 1928 geprejudiseer het.

Uitspraak moet vir die Eiser ooreenkomstig aan-
soeke (a) en (c) van die Deklarasie gegee word.

Op deze poging tot argumentasie hopen we, hetzij zelf,
hetzij door aanhaling, te zijner tijd nog wel terug te
komen.

K. S.

BOEKBESPREKING

„Het Lam Gods” (Lijdensweek), voor Neder-
land bewerkt door Mej. J. H. Kuyper.

J. N. Voorhoeve — Den Haag.

Met veel genoegen zagen wij dit boekje in en ge-
bruikten het aanvankelijk zelf. Het is een samenvatting
van de Schriftgedeelten, welke betrekking hebben op
het lijden van den Heiland. De stukken zijn zoo gekozen,
dat zij zich voor geregeld lezen bij de huiselijke gods-
dienst-oefeningen uitnemend leenen. Natuurlijk blijft de
Schriftlezing aan tafel en bij de huiselijke godsdienst-
oefeningen hoofdzaak, maar het heeft voor het Christe-
lijk gezin ook zijn betekenis, indien men de stof, die
in de lijdensweek in de eerste plaats de aandacht heeft,
geordend bij elkander in een bundel heeft. In dit boekje
sprekt de Schrift en niet dan de Schrift.

Hartelijk aanbevolen.

J. W.

Jaarverslagen.

De Redactie ontving ter aankondiging de navolgende
Jaarverslagen:

**Jaarboek van de Christel. Onderwijzers-
vereniging in Ned. Indië 1932**, samengesteld
door A. v. As, D. J. Coumou, G. van Duinen en P. M.
Hoekstra, typ. N.V. Boekh. en drukkerij Visser & Co.
Bandoeng. Dit Jaarboek van niet minder dan 253 blad-
zijden, bevat alle mogelijke gegevens betreffende het
Chr. onderwijs in Indië: adressen, inlichtingen over pen-
sioensaanvragen, weduwen- en wezenuitkeeringen, jaar-
verslagen, ledenlijsten, bespreking van het Chr. onder-
wijs in Indië — is kortom een vraagbaak, onmisbaar
voor ieder, die ten dezen op de hoogte wil zijn.

**Jaarboek 1932 van den Bond van Christel.
Zangverenigingen in Nederland**, bevattend
opgave van Bondbestuur, Commissiën en adressen, jaar-
vergaderingen-lijst, overzicht van verenigingen, afdee-
lingen, ringen, uitgegeven muziek, verdere uitgaven
van den Bond, bepalingen betreffende het verhuuren van
muziekwerken. Het adres van de vereniging is H. J.
v. d. Munnik, 's Gravenhage.

**Jaarboekje van het Verband van Evange-
listiecommissies van Geref. Kerken in
Nederland**, secretariaat P. Joubertstraat 2, Apel-
doorn, uitg. Naaml. Vennootsch. W. D. Meinema, Delft.
Het boekje bevat het reglement van 't verband, over-
zicht van de werkzaamheden over 1931 (van Ds J. R.
Goris), financieel verslag (van Ds W. A. Wiersinga),
Statistiek van de Evang. commissies, die bij het centraal
verband zijn aangesloten, (met opgave van alle ver-
richte werkzaamheden) en artikelen: „Concurrentie”,
door Prof. Dr F. W. Groenheide, „Vruchten op den arbeid”,
door Ds Hagen, „IJvert naar de beste gaven”, door J. den
Boeft, „Waarom een uitgebreide en langdurige lectuur-
verspreiding?” door J. Scholten. Opgave van kringen
en Bonden, van belangrijke adressen, Verslag van den
Evang. arbeid der Geref. Kerken in de klasse Batavia,
in België, Enkele deputaatschappen en Commissies.
Samensteller van het goed verzorgde boekje is Ds D.
Ringnald te Middelburg. Het geheel geeft een uit-
stekenden indruk van het omvangrijke werk, door het
centraal verband verricht.

C. T.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:
Hoek (Z.): Cand. M. P. v. Dijk te Amsterdam en Cand. C. B.
Bavinck te Rotterdam.